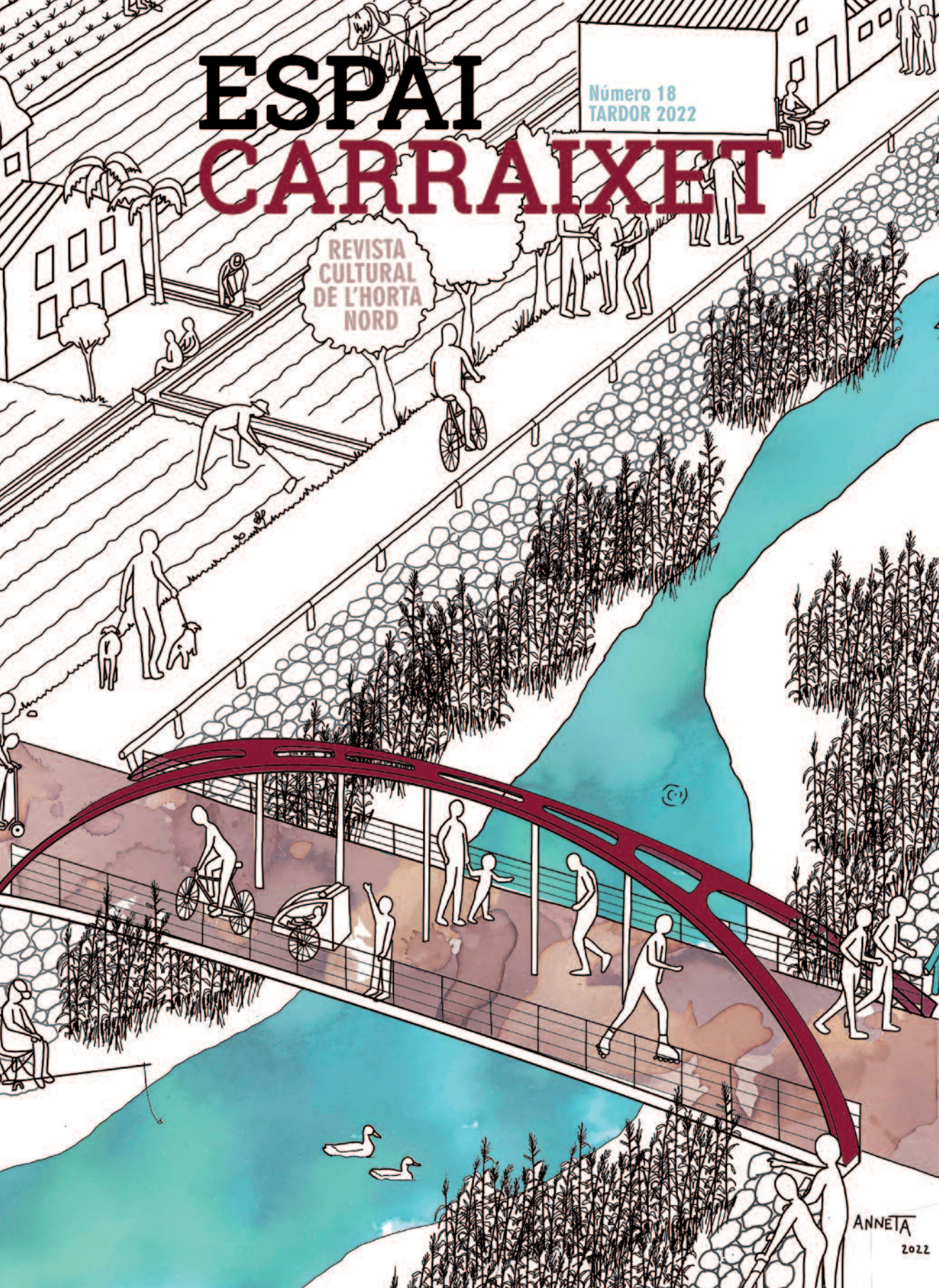

ESPAI CARRAIKET

Número 18
TARDOR 2022

REVISTA
CULTURAL
DE L'HORTA
NORD

06 Terra de batalles i troballes

EL RIC PATRIMONI HISTÒRIC DEL PUIG

08 'Brossa d'ahir' fa 45 anys
HOMENATGE A RAFELBUNYOL PER
L'ANIVERSARI DEL MÍTIC DISC DE
PEP LAGUARDA I TAPINERIA

12 Dos pintors de l'horta
ALBORAIA, ESPAI D'INSPIRACIÓ DELS
ARTISTES INTERNACIONALS AURORA
VALERO I JOSÉ MARÍA YTURRALDE

32 Miradors de l'Horta
EL FUTUR DE L'ALIMENTACIÓ
PROTAGONITZA LA TERCERA
EDICIÓ DEL FESTIVAL

TAMBÉ DESTAQUEM

- 10 EL REBOST SOLIDARI**
Godella entrega cistelles agroecològiques a les famílies vulnerables
- 16 EL CASTELL D'ALBALAT**
Testimoni de la història del poble durant 700 anys
- 22 SEGONES VIDES**
Amics del Museu de l'Horta realitzen un taller de creació amb deixalles
- 24 MENJAR BÉ**
Moncada promou una campanya transversal de promoció del valencià
- 28 LA JOVENTUT PREN ELS CARRERS**
Bonrepòs i Mirambell tanca la setmana de la joventut amb un gran èxit de participació

www.espaicarraixet.es
[@espaicarraixet](https://twitter.com/espaicarraixet)

ESPAI KALEBARRAKA

**Com s'arreglen
pa eixir de Festa**

On els pense portar

Alboraya, Rutes per l'Horta

#Rutesperlhorta
#Sientealboraya
#Alboraiaturisme
#VisitAlboraya

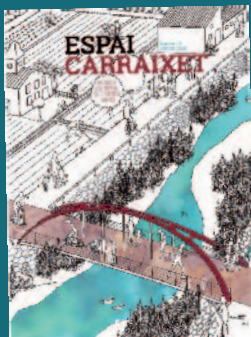
L'amfitriona

NÚRIA GARCIA
DIRECTORA D'ESPAI CARRAIXET

En defensa de les coses **xicotetes**

ESPAI CARRAIXET
Revista cultural de l'Horta Nord

Núm. 18 TARDOR 2022

Directora
Núria Garcia
Subdirector
Eduard Ramírez
Redacció
Jorge Pérez
Mireia Corachán
Maria José Martínez
Manuel Regidor
Il·lustracions
Annetta Santacreu
Pau Pikonenko (Kalebarraka)
Col·laboracions en este número
Joan Carles Jover
Susana Martín
Disseny i maquetació
Alamida
Continguts web
Manuel Regidor
Impressió
Marí Montañana

Dipòsit legal: V-490-2018
www.espaicarraixet.es

**SEMPRE
TEUA**
La teua llengua

M'agraden les coses xicotetes, les que copsen l'essència i traspassen la pols que genera de manera inevitable l'ambició dels grans projectes. Les coses xicotetes van transformant allò que toquen des del respecte i amb l'alegria de ser com són, disfrutant del camí sense esperar gratificacions interessades. La recompensa no són premis ni diners, tot i que puguen arribar com a reconeixement extern; el vertader guany és saber dotar de sentit propi el recorregut que anem creant i compartir-lo amb allò que ens ressona del nostre voltant.

M'agraden iniciatives com Vorasenda, Camí de l'Horta o Sagal de la Terra. M'agrada la 'Pluja de cançons' de Vicent Peña i 'El violí valencià' de Marta Margaix. M'agrada Eduard Marco, de tots els poetes que conec, el més fidel als seus principis. M'agrada haver conegut a Garri Campanillo pel reportatge que publiquem en esta revista sobre el 40 aniversari del disc 'Brossa d'ahir'. També m'agrada haver pogut presentar esta publicació en El Puig, perquè amb els 18 números d'Espai Carraixet que hem editat, hem pogut rodar per l'Horta Nord cada vegada en un poble diferent.

M'agrada la revista que fem l'equip de persones meravelloses

que hi formem part, que cada tres mesos ens impliquem en el projecte per transformar en reportatges la nostra visió particular sobre un determinat fet, lloc o personatge, que donen identitat a la nostra comarca des de l'essència humil i l'acceptació de ser com són.

Espai Carraixet ens ha donat l'oportunitat de conèixer indrets preciosos, descobrir projectes singulars i connectar-nos amb veïns i veïnes de l'Horta Nord que confien en la nostra revista per obrir-nos les portes de sa casa. També per a establir vincles amb les persones subscriptores a Espai Carraixet, una experiència d'allò més enriquidora que seguirem promovent amb noves iniciatives per apropar-nos a les coses xicotetes des del més profund agraïment.

Som Espai Carraixet. Som la gent que habita els pobles de l'Horta Nord. Som la curiositat constant per continuar descobrint-nos. L'enamorament continu dels nostres paisatges extraordinaris, però també dels quefers quotidians amb la bellesa que originen les coses rutinàries. Les coses xicotetes. Allò que defineix la nostra essència, capaç d'aniquilar ambicions absurdes amb el simple goig del camí que recorrem.

Els convidats

ASSOCIACIÓ CULTURAL
EL BASSOT DE BURJASSOT

Per la creació del Centre d'Estudis Estellés

Comença setembre i com cada any, ja en van tretze, celebrem el naixement del nostre admirat poeta. A Burjassot el passat 17 de setembre es va celebrar la XIII Nit Estellés amb un aforament complet en l'Antic Mercat del poble, convertint-se un any més en una nit d'allò més emotiva.

La jornada va començar amb la tradicional Ruta Estellés de la mà d'Isabel i Vicent Anyó pels carrers del poble i posteriorment acudirem a l'Antic Mercat on celebrarem els concerts i el sopar. Abans de les actuacions es va fer entrega del Premi "Estellés i Burjassot" de fotografia organitzat pel Bassot i amb un lot de llibres de Sembra Llibres com a premi que enguany ha recaigut en una fotografia de Manuel Simón de Les Sitges. La nit fou musicada gràcies a les veus i lletres de Josep Aparicio "Apa" i del cantautor Pau Alabajos.

El moment més emotiu de la nit va ser l'entrega de la primera edició del reconeixement que l'associació ha instaurat per distingir a entitats i particulars que destaquen en la defensa de la cultura i la llengua. En aquesta primer homenatge hem volgut destacar la tasca de la família Estellés, per la defensa del llegat del poeta, i a

LA NIT ESTELLÉS HA ESTAT MÉS REIVINDICATIVA QUE MAI PER LA RECENT DISSOLUCIÓ DE LA FUNDACIÓ

Bernardo Fuentes, president de l'associació cultural el Bassot, per tants anys de compromís i lluita per la llengua i la cultura al País Valencià. El premi consisteix en una composició d'una rèplica del bust que Eduard Cortina va fer per a l'homenatge al poeta l'any 1979 a Burjassot i que està des de fa anys a la casa de cultura de l'Ajuntament de Benimodo, a qui agraïm públicament les facilitats donades perquè Anna Roig haja pogut convertir el bust en la figura del premi.

Enguany la Nit Estellés ha estat, si cal, més reivindicativa que mai, donada la situació actual després de la dissolució de la Fundació que des de l'any 2007 gestionava l'Ajuntament de Burjassot. Així, es va llegir el manifest de la

Coordinadora Pro Fundació Estellés i es va demanar als representats polítics i assistents en general que ens cal que donen el seu suport perquè El Centre d'Estudis siga una realitat el pròxim 2023.

Des del Bassot i com a membres de la Coordinadora per la Fundació Estellés demanem que es cree un Centre d'Estudis Estellés a Burjassot que done resposta a la cura i estudi del llegat del poeta que actualment es troba emmagatzemat a la Casa de la Cultura de Burjassot. Un Centre d'Estudis des del qual reivindicar i estudiar l'obra i figura del poeta i que comence a funcionar l'any 2023. Així, valorem positivament la primera resposta de la Conselleria de Cultura per l'interès mostrat després de la destrucció de la Fundació i per haver mostrat ganes en la creació de la Fundació dins del temps del que resta de legislatura. Amb l'esperança que els compromisos de part de Conselleria es materialitzen, es va emplaçar els assistents a l'any 2023 per celebrar la posada en marxa del Centre d'Estudis Vicent Andrés Estellés a Burjassot.

Perquè com va deixar per escrit el nostre poeta: "No podran res davant un poble unit, alegre i combatiu". I nosaltres seguirem.

EL PUIG DE SANTA MARIA

Terra de batalles i troballes

Des de l'Edat de Bronze fins hui en dia, el Puig de Santa Maria acull un valuós patrimoni històric per a recuperar i donar a conèixer

**REDACCIÓ JORGE PÉREZ
FOTOGRAFIA EL PUIG TURÍSTIC**

Des de l'Edat de Bronze fins al segle XX, el Puig alberga un inabastable patrimoni històric, arqueològic i cultural. Un llegat cabdal per a entendre el nostre passat, com ara els esdeveniments clau que conformaren el Regne de València, entre d'altres; escenari també, segles després, de la Guerra Civil Espanyola.

La ubicació estratègica del Puig, al costat de la mar i pròxima a València, així com la naturalesa del terreny, amb el poble envoltat de

muntanyes perfectes com a punts de defensa, feren del lloc testimoni d'estratègies bèl·liques, batalles i conquestes, així com seu de diverses cultures i valuosos monuments.

Dins de tot aquest ample patrimoni, el Castell de la Patà, declarat Bé d'Interés Cultural el 2002, ocupa actualment un espai fonamental entre els projectes municipals per a l'estudi i la recuperació del patrimoni local. Una tasca per a investigar i donar a conèixer tota la història viscuda a la muntanya de la Patà,

des de ben lluny, organitzada en un Pla Director ben definit i que es desenvolupa en diverses fases.

Segons la recerca arqueològica i les troballes del lloc, ja en l'Edat de Bronze va haver-hi assentaments perquè la zona reunia condicions ideals per a l'establiment de poblacions humanes -com ara, també, la dels ibers-. D'una banda, l'àrea era elevada, perfecta per a atalaiar l'horitzó. D'una altra, el seu entorn era pla, ric en sediments i amb abundants brolladors, idonis per a l'agricultura i la ramaderia.

"Puges a la Patà i entens perfectament que és un punt estratègic amb un valor paisatgístic i històric increïble", explica Julio Badenes, cronista oficial del Puig, a més de Doctor en Filosofia i expert en patrimoni, per la qual cosa assessora l'Ajuntament en aquests temes. "Parlem del castell de Jaume I, el seu trampolí essencial per a la conquesta de València. En la crònica del Conqueridor, l'element que més vegades esmenta és el castell del Puig i el Puig mateix, un punt primordial per a conquerir", afegeix el cronista.

La regidora de Patrimoni, Tonica Martí, apunta que des de l'Ajunta-

ment hi ha una mirada a llarg termini i molt ambiciosa pel que fa a recuperar el patrimoni local. “Un dels eixos actuals és lluitar pel patrimoni, que abans estava un poc abandonat”, afirma Martí. En aquest sentit, pròximament hi haurà a la Patà una actuació arqueològica dins del Pla Director per a avançar en l'estudi del lloc. “Cada any destinarem partides pròpies i d'altres administracions per a rehabilitar el Castell —ara en ruïnes—, però és una cosa a fer a llarg termini perquè és molta la inversió que s'ha que fer”, reconeix la regidora.

Refugis i trinxeres

Durant la Guerra Civil, el govern republicà va construir unes fortificacions defensives en forma d'arc al voltant de la ciutat de València. Una línia de 26 quilòmetres de trinxeres, búnquers, túnels i refugis, des del Puig fins a Riba-roja de Túria, coneguda com Puig-Carasols, o també

“la Immediata”, per ser la més pròxima a València.

El Puig conserva diversos punts de defensa, des de la mar fins a les muntanyes del Cabeçolet, Cabeç Bort, Santa Bàrbara i, clar, la muntanya del Castell, molts dels quals són visitables i estan en constant millora. Com ara a la muntanya de la Patà, on a partir de novembre hi haurà la rehabilitació d'un seguit de trinxeres. En una segona actuació, hi ha plantejat obrir-ne més, expliquen des de l'Ajuntament. “Al Puig, el patrimoni de la Guerra es conserva prou bé perquè bona part va formigonar-se i finalment no va arribar a utilitzar-se, ja que quan l'exèrcit de Franco estava prop de Sagunt va començar la batalla de l'Ebre i el front no va arribar al nostre municipi. Això fa que siga dels llocs més ben conservats de tota Espanya”, comenta Julio Badenes.

El Puig ofereix diferents rutes guiades pel llegat de la Guerra Civil,

«PARLEM DEL CASTELL DE JAUME I, EL SEU TRAMPOLÍ ESSENCIAL PER A LA CONQUESTA DE VALÈNCIA»

pel castell de Jaume I, així com per la resta de patrimoni del poble, com ara la Cartoixa d'Ara Christi, el Reial Monestir, l'ermita de Sant Jordi, la Torre de Guaita... entre d'altres.

En l'espai web www.elpuigturistico.net poden consultar totes les rutes habilitades, l'horari dels itineraris guiats i la seua durada, així com inscriure's a través d'un número de whatsapp. ■

BROSSA D'AHIR

El mític disc de Pep Laguarda i Tapineria fa 45 anys

REDACCIÓ NÚRIA GARCIA
FOTOGRAFIA CEDIDES PER GARRI CAMPANILLO

Rafelbunyol celebrarà l'aniversari de la jola més universal del Mediterrani amb un concert on participen músics del poble com Garri Campanillo, Chapi o Besugo, entre altres

Pep Laguarda mai imaginaria l'èxit mundial que tindrien les seues cançons quan rascava la guitarra amb el seu amic Garri Campanillo al menudet pis on vivien al carrer Tapineria de València. Els dos procedien de Rafelbunyol, aquell poblet d'horta d'on fugien per rebotar-se entre la creativitat, la llibertat i la reivindicació dels anys de la Transició. Al cantautor ja se'l coneixia entre l'elit cultural del cap i casal, però va ser Garri qui va insistir perquè Pep muntara un grup amb qui cantar el repertori que anava creant. Laguarda va acceptar, amb la condició que Campanillo l'acompanyara tocant els bongos.

Allò va ser la llavor del que poc després es convertiria en Pep Laguarda i Tapineria, que completarien els músics Joan Mari, Viven i Pinet. Van fer alguns concerts a Rafelbunyol i València, i també actuaren a l'Aliança de Poblenou, a Barcelona, com a teloners de Pau Riba. El cantant mallorquí, que tenia amistat amb Pep, va moure fils perquè enregistraren un disc als estudis Banana Moon de Daevid Allen. Allí va nàixer "Brossa d'ahir", un disc que regalima calma i alegria de viure, un cant a l'amor i a la bellesa que, encara hui en dia, 45 anys

després, ens posa els pèls de punta amb els sons de les flautes, les guitarres, les percussions, els grills i fins i tot la remor de la mar.

Pep Laguarda va morir l'any 2018, i ara, gràcies a la proposta d'alguns músics de Rafelbunyol i al càlid acolliment de la iniciativa per part de l'Ajuntament, se li retrà un homenatge amb la reinterpretació dels temes de "Brossa d'ahir" coincidint amb l'aniversari de l'edició del disc.

La regidoria de Cultura ha fet la proposta extensiva a les diferents formacions de la localitat, de manera que l'homenatge, segons l'edil del departament, Alicia Piquer, "servirà d'aparador per a mostrar la diversitat i qualitat dels intèrprets que tenim al poble". Hi trobarem un espectacle ben complet, el pròxim 8 d'octubre a l'auditori municipal, que comptarà amb la participació d'Alxarq Percussió, Malapata Swing

D'esquerra a dreta, Pep Laguarda, Pinet, Garri Campanillo i Viven. El fotògraf era Joan Mari, també membre de Tapineria

Band, Jesús Salvador Chapi, Miguel Ángel Bervis, Conxi Valero, Kathleen, Besugo, 4000 som prou, Eduardo Andreo, Enric Simone o el mateix Garri Campanillo.

Qui fou íntim amic de Pep fins a finals dels anys 80 recorda aquells temps de joventut amb nostàlgia, quan els entrebancs eren reptes a superar i la forta amistat els desvetllava fins a altes hores de la matinada. Pep Laguarda i Tapineria va tindre un curt recorregut, perquè poc després d'enregistrar-se "Brossa d'ahir" es va desfer la formació per desavinences entre alguns membres del grup. Però l'amistat de Pep i Garri va continuar intacta quasi una dècada més, temps durant el qual desenvoluparen el projecte pictòric creatiu "Garri/Laguarda". Pep posava les idees i Garri materialitzava les creacions amb la seua pintura.

La portada del disc

El seu primer treball conjunt de rellevància va ser, de fet, la portada del disc "Brossa d'ahir", que Campanillo va pintar amb la tècnica del puntillisme a partir de les idees embastades amb Laguarda. Després, amb el projecte pictòric ja en marxa, hi van fer nombrosos quadres, catàlegs, el disseny d'emalatges i fins i tot còmics. "Pep era un geni,

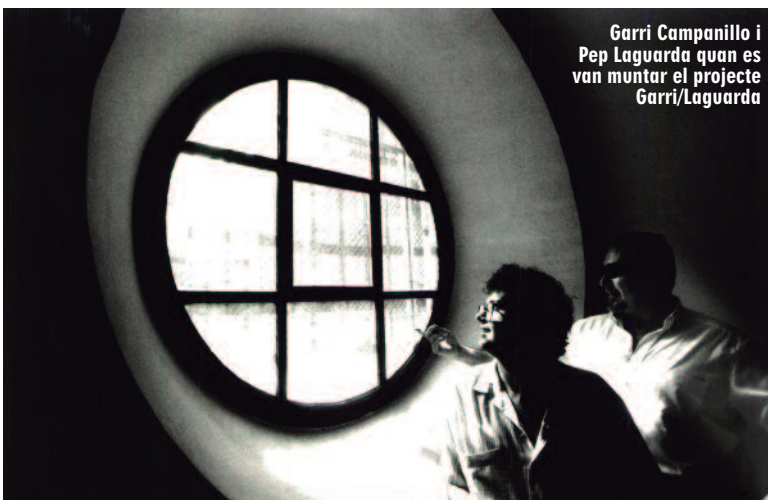
tenia iniciatives que trencaven i sorprendien, i este homenatge és a l'obra d'un grandíssim artista", expressa Garri, que reconeix que la seua passió per la música li la va contagiar Pep: "Mai haguera pensat que jo seria músic, que cantaria i tocaria la guitarra, que compondria les meues pròpies cançons. De tota la vida he sigut pintor, però Pep sense pre-

tendre-ho em va ensenyar molt de la música". A l'homenatge del 8 d'octubre tocarà cançons inèdites de Laguarda, com "Les 12 roses del temps" o "Sortilegi de Lluna".

Un altre artista de Rafelbunyol que va compartir instants musicals amb Laguarda va ser Jesús Salvador Chapi. El percussionista recorda com amb quinze anys assajava amb Pep, junt amb altres músics com Remigi Palmero o Julio Bustamante, tot i que no arribaren a fer cap concert. "Pep deia que preferia assajar que actuar, i de fet les sessions duraven moltes hores", diu Chapi.

Són només un parell de testimonis de la petjada que va deixar entre les persones del seu entorn Pep Laguarda, qui sembla va tindre una vida marcada per clarobscur intensos, o com diu a la cançó 'Cims i abismes', *moments multicolors de cada dia*.

La llum més pura i màgica del creador de Rafelbunyol és, sense dubte, "Brossa d'ahir"; un disc que mai deixarà de donar claror. ■

Homenatge a Pep Laguarda

19:30h
Auditori Municipal

08 OCT 2022

ENTRADA: 3€

Venda d'entrades:
Espai Actua o
Servientradas
(agendarafelbunyoLes)

Participants:
Besugo
4000 som prou
Malapata Swing Band
Alxarq Percussió i Jesús Salvador Chapi
Kathleen, Garri Campillo, Eduardo Andreo i Enric Simone
Conxi Valero, Miguel Ángel Bervis i Jesús Salvador Chapi

© Obra de Vicent Salvador.

El rebost SOLIDARI

REDACCIÓ MARIA JOSÉ MARTÍNEZ
FOTOGRAFIA ALAMIDA

Els horts
socials de
Godella,
amb la
Torreta
dels Boil
a la dreta

L'Ajuntament de Godella entrega mensualment cistelles agroecològiques produïdes en l'horta local a les famílies més vulnerables

Cistelles solidàries
que entrega l'Ajuntament

Acaronada per la Reial Séquia de Montcada i custodiada per la Creu del Molí (eixa que ja va pintar Ignacio Pinazo el 1900), es presenta l'horta de Godella, un paisatge de minifundis enreixat per camins que conviden al passeig. Un espai que forma part del dia a dia del poble, quotidià i accessible, que s'enfronta, però, a les mateixes dificultats de tota l'horta valenciana: falta de relleu generacional, escassa rendibilitat de les produccions i el repte de la protecció de l'espai. Des de l'Ajuntament de Godella s'estan duent a terme iniciatives per a valorar els productes de proximitat i garantir els models productius sostenibles, per tal de generar cadenes de valor més justes, que donen alé als productors locals i fomenten un consum més conscient i responsable.

Una d'aquestes accions va ser la posada en marxa, fa ara dos anys, de les cistelles agroecològiques solidàries. "Des de l'Ajuntament encarreguem mensualment a dos prove-

ïdors locals vint cistelles amb productes de la nostra horta i les entreguem a les famílies més necessitades del poble, seleccionades pels Serveis Socials", explica Carles Francés, regidor d'Agricultura. "És una manera d'ajudar tant als nostres productors i productores com a les famílies que més suport necessiten", conta.

Per la sobirania alimentària

Els dos proveïdors locals són l'Associació Agrodinamo (un centre d'inserció sociolaboral de joves a través de l'agricultura ecològica en el context de l'horta de Godella) i Camí de l'Horta, un projecte ecofeminista llançat fa quinze anys per Susanna Ferrando i Empar Martínez que conjunta la producció agroecològica pròpia amb la venda directa i la comercialització a través del seu web, amb la qual arriben a tota la comarca. Hui és dilluns i Maria Pastor, l'encarregada de la botiga, està aprofitant col·locant amb mim tot el gè-

nere, que inclou verdura i fruita de producció pròpia i amb varietats locals (moltes d'elles recuperades, com l'albergínia blanca), però també alimentació a l'engròs, conserves, llets vegetals i inclús productes de neteja i higiene. Aquesta setmana entregaran les cistelles del mes. "És una sensació molt satisfactòria, perquè les famílies ho valoren de debò i són productes que haurien d'estar a l'abast de tot el món", assegura. "És una iniciativa que posa en pràctica el concepte de sobirania alimentària, el dret a l'accés a una alimentació saludable i ecològica", explica Susanna.

Camí de l'Horta és un dels participants en altra activitat impulsada des de la regidoria d'Agricultura: el mercat de venda directa que s'organitza cada dissabte en la Plaça de l'Ermite. "Ja fa onze anys que el celebrem i, de fet, som pioners en la comarca", assegura el regidor d'Agricultura. L'objectiu a curt termini és dinamitzar-lo amb activitats relacionades amb l'alimentació i la producció ecològica, com tallers de cuina amb fruita i verdura de temporada, xarrades o fires de productes. "Ara tenim programat un taller de cuina de tardor i un altre infantil de decoració de carabasses", afirma Maria Pastor. "És una acció que demostra

Camí de l'Horta és un dels proveïdors locals que prepara les cistelles agroecològiques

que des de les administracions públiques es pot fer molt per a defensar un tipus de consum de proximitat, ecològic i sostenible", assegura Susanna Ferrando.

Educant en agroecologia

Amb els horts socials en plena activitat, l'Ajuntament es planteja ara altre projecte immediat: posar en marxa una gran parcel·la d'horts escolars on puguin participar tots els centres educatius del poble, gràcies a una cessió al Consistori per part d'un particular. Una iniciativa que es podria completar amb la visita i revitalització del Museu Etnològic, ubicat en la Torreta dels Boïl. "Cal educar els xiquets i xiquetes per a transmetre'ls consciència i formació,

i evitar així l'abandonament del camp", assegura Carles Francés.

Un futur, el de l'horta, que es preveu complex, però sobre el qual plangen idees. "Es podria crear un parc agrari, com el que funciona fa anys en el Baix Llobregat, perquè tots els municipis de la zona compartiren recursos per a protegir l'horta i al llaurador, i inclús crear una marca que fera valdre el producte de proximitat", explica el regidor d'Agricultura. Projectes i accions amb un objectiu en comú: valorar l'horta com el nostre gran rebost, de qualitat, per a tots i totes, i que necessita reconeixement i suport col·lectiu. Perquè eixa vista des del Molí de Godella continue intacta, i a l'hora efervescent, per molt de temps. ■

DOS PINTORS DE L'HORTA

Alboraia, espai d'inspiració dels artistes internacionals Aurora Valero i José Maria Yturralde

REDACCIÓ MIREIA CORACHÁN
FOTOGRAFIA CEDIDES PELS ARTISTES

La verdor del paisatge mullat; eixa horta que encara perviu, generosa; al lluny, la immensa mar; i, en el perímetre que la vista encara pot abastar, la ciutat de València. L'aroma de la terra i el sabor d'un anhel. Ací, en aquesta atmosfera tan particular i nostra, conviuen art i vida, i comparteixen passió i professió dos dels nostres pintors més reconeguts, Aurora Valero i José María Yturralde. Poc té a veure el seu estil pictòric, més que l'enquadrament precís de la instantània que delimita cel i terra, horta i poble: Alboraia. Ací s'han assentat tots dos i desenvolupen la carrera artística, cadascú en el moment vital que travessen.

Aurora Valero va créixer a la casa familiar del carrer Sant Pancraci, prop de l'Església de l'Assumpció, a Alboraia. Del seu poble destaca l'horta, la mar, el veïnat i el so de les campanes. La seua vocació primeirenca li va portar a iniciar-se en la pintura durant la infància, en la crua postguerra. Dibueixava en la paret amb guix i sobre la terra amb un punxó. Als tretze anys, va descobrir les grans obres d'art i va triar la professió d'artista. Era l'inici d'una prometedora carrera.

Va aprendre a utilitzar tota classe de materials i va fer estudis en el món artístic. Primer, entre 1952 i 1955, va estudiar Dibuix, Composició Decorativa i la Història de l'Art a l'Escola d'Arts i Oficis Artístics de València. En 1961, va obtenir el títol de Professora de Dibuix per l'Escola Superior de Belles Arts de Sant Carles de València. Es va titular com a mestra d'Ensenyament Primari a Va-

lència i es va graduar com a Doctora en Belles arts per la Universitat de València.

Aurora Valero posa de manifest les dificultats a les quals s'ha enfrontat per ser dona en una època difícil per a ser-ho. Allà pels principis dels seixanta, la Diputació va llançar una sèrie de pensions a les quals només podien accedir, segons explica la pintora, "els alumnes més

José María Yturralde davant l'obra 'Hathors', que va estar exposada a la façana de l'IVAM

brillants de Belles Arts, en aquells dies, homes". Aurora va decidir presentar-se i va guanyar el premi, convertint-se en la primera dona artista a rebre una pensió de la Diputació, la qual cosa va suposar una ruptura molt important d'un sostre de cristall indestructible fins al moment.

Conèixer l'obra de l'artista Aurora Valero és com travessar el món de l'expressionisme en tota la seua essència, el dels colors, el de la força pictòrica, el de l'art i el de la cultura, el de les dones, el de la terra, el dels elements i el de la música. Tot el que Aurora representa en les seues obres és, en una paraula, vida. "Com creix i es desenvolupa, com es relaciona i es transforma", explica. Una sinergia que traspasa el quadre i s'expandeix més enllà. La temàtica de les obres és constant: l'horta i el dolor per la seua desaparició, la mare Terra, l'Univers i el Mediterrani.

José María Yturralde va nàixer a Conca en 1942 i és llicenciat i Doctor en Belles Arts per la Universitat Politècnica de València i Acadèmic de Número de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Carles de València. Actualment, és catedràtic de Pintura de la Facultat de Belles arts de València. A més, va gaudir d'una beca en el Col·legi Major Sant Joan de Ribera, de Burjassot, que recorda amb molt d'afecte.

L'art pròxim a la ciència

En 1968 accedeix com a becari al Centre de Càlcul de la Universitat de Madrid, on va fer els seus primers treballs amb ordinadors. Ha guanyat diversos premis i realitzat estades a l'estranger, entre altres centres, en l'Institut de Tecnologia de Massachusetts (MIT), on va entrar en contacte amb György Kepes, Jürgen Claus i Mark Mendel, entre altres.

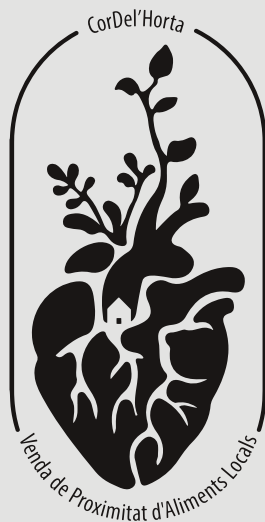
Va exercir com a Conservador Adjunt en el Museu d'Art Abstracte Espanyol de Conca. Va desenvolupar un tipus d'art pròxim a la ciència, com són les seues cèlebres "Figures impossibles". Va introduir a Espanya l'art cinètic, fent també treballs amb làser i holografies. També és el creador de les "Estructures voladores", obres tridimensionals capaces de volar. En les seues obres més recents, s'ha centrat en l'estudi del color i la seua influència sobre les emocions i l'estat d'ànim.

Al llarg de la seua carrera artística, José María Yturralde ha estat sempre fidel a l'interés per establir paral·lelismes entre l'art i la ciència. Tota la seua producció ha estat caracteritzada per la fascinació pel cosmos i la idea d'infinít. Defineix aquesta passió com una "eina conceptual i tècnica per a comprendre aquesta estranya meravella que és el nostre món, impregnada per l'emoció i passió per la raó i el coneixement". Una base teòrica que parteix de la necessitat d'integració amb l'univers per a "fluir de manera tranquil·la i amorosa amb la vida".

Treballa en un nou estudi, un imponent edifici a dues altures en l'horta d'Alboraia, una antiga casa de ferramentes del Camí de Farinós en la qual, a més, s'emmagatzemava xufa. On estaven els cavalls i les vaques, els bous i les ferramentes, ara està ell: José María Yturralde. El Premi Nacional d'Arts Plàstiques en 2020, que va trobar en el MIT de Massachusetts com expressar emocions des del càlcul i trobar respostes en l'abisme de les estructures.

Tant Aurora com José María flueixen en un mateix llenguatge, confeccionat a base d'energia, moviment, vibració, emoció per la natura i el cosmos, força i intensitat. La transcendència de l'univers i de la vida baix el cel de la seua estimada Alboraia. Un poble orgullós d'ells, segons paraules de l'alcalde de la localitat, Miquel Chavarria. ■

en el
Cor
de
l'Horta

Ajuntament
d'Almàssera
**PROMOCIÓ
ECONÒMICA
SOSTENIBLE**

junts **FEM
POBLE**

Ca Tender, més de cent anys d'història i tradició a l'Horta

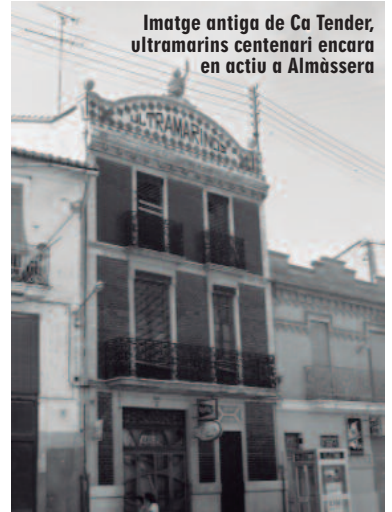
PER MIREIA CORACHÁN

Melons, cebes, carxofes, caca-
luet, xufa i alqueries dissemi-
nades més enllà de l'horitzó. Potser
aquest paisatge envoltava Almàs-
sera allà pel 1900, als albors del se-
gle passat. Va ser aleshores, el 1909,
quan Batiste Adell i Maria Giner
obriren una xicoteta botiga d'ultra-
marins a la plaça, Ca Tender.

Josep Miquel Adell, actual pro-
pietari, recorda amb estima la seua
infantesa a la tenda, els aromes, l'a-
legria i el rumor de les converses del
veïnat. Allí van nàixer els seus on-
cles, entre tonells de vi de la terra,

de Villar, Casinos o Pedralba. "Sem-
pre que podia prenia un glopet de
vi", ens conta entre rialles. No era
un simple comerç, la gent xarrava i
es prenia l'esmorzaret, com es feien
les coses abans, amb calma. "Com-
entaven el que passava al poble i
se sentien com a casa", explica.
Això no ha canviat hui i és precisa-
ment allò que els distingeix de la
fredor de les grans superfícies.

Ca Tender és el comerç actiu més
antic a Almàssera i un dels més
vells de la comarca, regentat ara per
la tercera generació de propietaris.

Imatge antiga de Ca Tender,
ultramarins centenari encara
en actiu a Almàssera

Actualment, s'ubica al carrer Regne
de València, molt a prop de l'antic
emplaçament.

Amb clara vinculació al món
agrari local i comarcal, Ca Tender
naix, malgrat això, amb la intenció
de vendre els productes que venien
d'ultramar, de Cuba, Mèxic o Vene-
çuela. I des d'aleshores mai ha per-
dut el sabor d'establiment tradicio-
nal de proximitat, amb atenció
personalitzada i directa, oferint els
productes de l'horta, a més de molts
altres elaborats a casa seua. També
va ser un dels primers comerços a
adherir-se a l'etiquetatge Cor de
l'Horta, que promociona els produc-
tes de Kilòmetre Zero. Aquesta
tenda sempre ha sigut lloc d'encon-
tre i de promoció d'esdeveniments
socials i culturals, com ara Pobresa
Zero, Per un Finançament Just, o la
Plataforma per una Educació en Va-
lencià i de Qualitat.

Per la seua solera, història i tra-
dició, el 25 d'octubre rebrà un reco-
neixement per part de l'Ajuntament
d'Almàssera, dins de la programa-
ció del Dia del Comerç del País Va-
lencià, amb el lliurament d'una
placa distintiva. Un homenatge a la
perseverança, el saber fer, el com-
promís amb el nostre passat i el lle-
gat d'allò més nostre, allò que ens
caracteritza com a poble. ■

Josep Miquel
Adell, regent
de Ca Tender,
nebot dels
propietaris
que obriren
el negoci
l'any 1909

EL CASTELL D'ALBALAT

Testimoni de la història del poble

REDACCIÓ MANUEL REGIDOR
FOTOGRAFIA AJUNTAMENT D'ALBALAT

Pati del Castell d'Albalat, amb l'escala de pedra d'accés a la planta noble

Es carrers són testimonis del pas del temps. Trobem nous traçats urbans que conviuen amb vies que parlen dels orígens dels municipis. Existixen vells edificis que, encara en peu, conserven la memòria de les diferents generacions que es reuniren entre les seues parets i que es resistixen a condemnar la seua memòria amb el col·lapse dels seus fonaments. També noves construccions que omplien espais abans buits o que sorgixen dels enderroc deixats per una modernitat que, en algun moment, va fer considerar que l'ús de certs immobles era obsolet, innecessari o poc rendible.

Els pobles i els seus elements urbans són mutables en forma i ús, i un bon exemple és el castell d'Albalat dels Sorells. Mateu Rodrigo Lizondo, professor honorari d'Història Medieval de la Universitat de València i cronista del municipi, ha estudiat la seua història i morfologia i les seues conclusions han posat de manifest perquè aquest edifici, emmarcat al conegut com a gòtic català civil, gaudix d'entitat gairebé única al territori valencià.

El castell presenta planta quadrada i cadascun dels seus angles està culminat per una torre. D'entre els seus elements, el més destacable és el pati central descobert, amb una escala de pedra que porta a la planta noble. En aquesta altura, es troben dos galeries, una més antiga i la segona construïda al segle XV, que evitaven transitar per les habitacions quan es volia accedir d'una cambra a una altra.

Les investigacions de Mateu Rodrigo han donat resposta a la qüestió de l'origen de l'edifici. La seua recerca permet afirmar que el castell va estar construït entre el 1331 i el 1352, període del domini senyorial de Pere

Una de les galeries que connecta les cambres del primer pis

March i el seu fill Jaume, l'avi del poeta Ausiàs March, com a casa de govern del senyoriu, que servia, entre altres funcions, com a residència fortificada del titular i centre d'administració del territori.

Prèviament, en temps del senyor anterior, Guillem Celom, ciutadà de València, la casa senyorial es trobava en ple nucli urbà, a l'actual carrer del Doctor Valls, conegut aleshores com a carrer del Mig. Posteriorment als March, Albalat va ser comprat per Berenguer de Codinach, conseller reial del monarca Pere el Cerimoniós. Al document de possessió, que es conserva en l'actualitat, es parla de l'immoble com a casa forta o castell, descripció que fa referència al castell-palau arribat als nostres temps.

Renovacions arquitectòniques

Els 700 anys que han passat des de la construcció del castell han deixat la seua marca tant a la forma com a l'ús de l'edifici. A conseqüència dels canvis en les tendències arquitectòniques, es varen produir dos renovacions principals. La primera, al segle XV, destaca per l'afegiment d'importants millores al pati central, com la galeria oest, d'estil gòtic. La segona, al segle XVII va portar la cobertura de la segona planta, abans un terrat emmerletat, seguint els patrons renaixentistes, canvi acompanyat per l'alçada d'una planta addicional a les quatre torres.

També els canvis en el context històric varen tindre el seu impacte. Al segle XIX, amb l'abolició del sistema senyorial, i com va passar amb molts altres edificis històrics, els propietaris deixen de tenir capacitat econòmica per mantindre el castell, i comença a avançar cap a un estat ruïnós, que va provocar la caiguda de tres de les quatre torres. Amb aquest nou marc social, l'immoble passa a ser residència d'arrendataris que treballen l'hort de la casa. El 1920, els Gil Dolz del Castellar, una línia secundària de la família comtal, aleshores propietària, promou una modesta reparació. Posterior-

ment, en 1955, el municipi va adquirir l'edifici i va traslladar les oficines de l'Ajuntament des de la seua històrica, ubicada sobre l'emplaçament de la primera casa senyorial al carrer del Mig. Més recentment, l'any 1972, la Diputació de València va efectuar una intervenció sobre l'edifici, molt deteriorat, considerada excessiva i poc respectuosa amb els elements característics.

Una casa senyorial d'evident monumentalitat com el castell d'Albalat no és estrany que rebera visites reials. Joan I d'Aragó, sent infant primogènit, va fer nit al castell abans d'efectuar la seua entrada a València l'any 1373, i igualment el rei Felip III d'Habsburg el 1599, de retorn de València, on havia jurat els Furs del Regne.

Aquest moment d'esplendor va donar pas a un període de certa decadència que va determinar l'adaptació de l'edifici a finalitats més utilitàries. La seua transformació en seu de l'Ajuntament va suposar que esdevinguera la casa de tots els albalatans, veïnes i veïns. Aquest és un nou capítol d'un edifici des de les torres del qual s'ha pogut observar l'evolució d'un poble i els seus voltants durant set segles. Des del més alt, el castell continuarà proporcionant un mirador dels carrers, les gents i l'entorn d'Albalat dels Sorells, sotmeses, com l'edifici, a les conseqüències del pas del temps. ■

VIII 10K I 5K ALBALAT DELS SORELLS

15.10.2022

I ho vas a perdre?

Organitzat per:

→ **Horaris:**
17:00h - curses infantils
18:00h - 5k i 10k

→ **Inscripcions:**
5k - 4e
10k - 7e
low cost: 3e
cronorunner.com

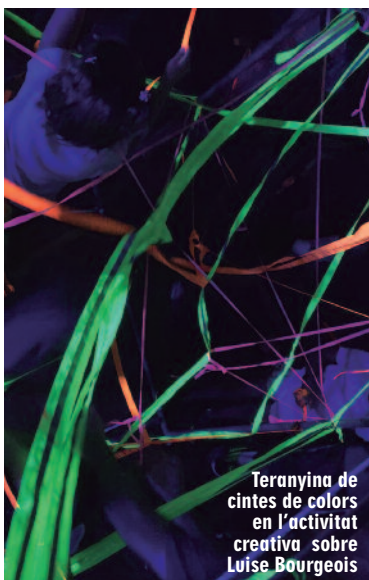

ATLETISME

CULTURA EN FAMÍLIA

Concert de 'Nanets Rock Band' als Jardins de l'Ajuntament

Teranyina de cintes de colors en l'activitat creativa sobre Louise Bourgeois

REDACCIÓ NÚRIA GARCIA
FOTOGRAFIA AJUNTAMENT D'ÀLFARA

Alfara del Patriarca promou activitats per a les famílies del poble amb música, teatre i creativitat artística

Durant el mes de setembre les famílies d'Alfara del Patriarca han disfrutat de diferents propostes culturals encaminades a promoure l'oci i l'aprenentatge dels més menuts del poble, amb l'acompanyament dels seus pares, mares, iaies i ties. L'Ajuntament ha configurat amb especial cura una programació on hi ha hagut espai per a cantar, ballar, riure i pintar a través de la iniciativa 'Cultura en família'.

Les activitats començaren amb un taller creatiu per als més xicotets del poble, de fins als 6 anys, que es van convertir en artistes inspirant-se en els patrons repetitius de la

creadora japonesa Yayoi Kusama. Van interactuar amb les obres d'art formant part d'una instal·lació artística en una gran vesprada d'exploració i joc.

Per als xiquets i xiquetes d'entre 7 i 12 anys la proposta creativa va rondar l'univers de Louise Bourgeois, escultora coneguda per les seues composicions d'aranyes gegants. Les persones participants coneixeren l'autora i crearen la seua pròpia obra inspirant-se amb la sèrie "Espirals". Acabaren amb una activitat col·lectiva per compondre una gran teranyina de fils i cintes acolorides.

‘Cultura en família’ s’ha completat amb el concert del Nanets Band Rock, una gran posada en escena amb músics tocant en directe junt amb escenes teatrals interpretades per una pallsa que interactuava amb la cantant i que feia participar els xiquets i xiquetes. Finalment, va cloure la programació la companyia Horta Teatre amb l’espectacle ‘Bola’, amb el joc com a punt de partida a través de les formes, els colors i la llum.

Arribar a la població infantil

L’Ajuntament d’Alfara del Patriarca té molt clara la necessitat de saber arribar a la població infantil per involucrar a la xicalla a través de les diferents fases evolutives i aconseguir la seua participació en la complexa etapa de l’adolescència. Ho sap ben bé Jaume Martínez, regidor de Joventut, qui anys enrere ja va estar treballant al capdavant de l’Espai Jove com a tècnic del departament. “Hem de treballar amb la població infantil perquè a partir dels 12 anys continuen enllaçats al poble mitjançant les polítiques de joventut. Som un poble menut i no tenim institut, cosa que fa que el jovent busque llocs alternatius durant l’etapa de l’adolescència que els allunya del nostre nucli”, conta el regidor. L’avaluació del treball desenvolupat durant els últims anys és positiva, com es va demostrar al Campament Urbà celebrat durant l’estiu, on van participar una trentena de joves en activitats esportives i d’oci saludable.

L’actual tècnica de Joventut d’Alfara del Patriarca, Carme Gómez, explica la gran tasca acomplida per a crear el Consell de la Infantesa i l’Adolescència Municipal (CIAM), que funciona al poble des del 2018. Es tracta d’una ferramenta participativa que permet als seus membres traslladar les necessitats, reivindicacions i mancances que troben al municipi, i des d’on es treballen, amb la col·laboració dels centres es-

Activitat creativa basada en l’obra de l’artista japonesa Yayoi Kusama

colars, els drets de la infantesa.

“És molt grat comptar amb la implicació de les dos escoles que tenim al poble, perquè anem de la mà en l’educació de valors. També detectem hui en dia un major interès de les famílies, més enllà de l’etapa escolar, parant atenció als seus fills i filles quan van a l’institut”, detalla Jaume Martínez.

El regidor també esmenta l’augment de recursos amb què es compta a pobles menuts com el d’Alfara, amb mitjans econòmics procedents de pressupostos municipals, i d’altres institucions com l’I-

VAJ, que permeten desplegar iniciatives per a xiquets i joves que abans eren impensables. En este sentit, Carme Gómez apunta la facilitat que troba, amb els recursos disponibles, per promoure activitats noves, que d’entrada no se sap com funcionaran: “Hem de facilitar l’accés als joves a un altre tipus d’oci cultural, i de vegades és arriscat, però paga la pena intentar-ho”.

Així és la vida, tot un repte que hem d’entendre des de l’estímul per assentar-nos com a persones segures i valuoses en etapes tan determinants com l’adolescència. ■

frutería

BONSABOR

de lo BO, el MILLOR

producte de proximitat

REPARTO A DOMICILIO

Alfara del Patriarca Borbotó Benifaraig Massarrojos
Moncada S.I. de Benagéber Masías Barrio del Pilar Las Torres

Plza. 9 d’Octubre 8 Alfara del patriarca

613 033 104
 @bonsabor_fruteria

MIRADORS DE L'HORTA

El futur de l'alimentació protagonitza la tercera edició del festival

REDACCIÓ SUSANA MARTÍN
FOTOGRAFIA TURISME CARRAIXET

Molta és la importància que se li dona a l'alimentació, i no és per a menys. Som el que mengem i en el Carraixet tenim la sort de comptar amb una de les hortes periurbanes més grans de tota Europa, que suposa tindre al nostre abast fruites i verdures de temporada, cultivades amb afecte per totes aquelles persones que fan del camp el seu estil de vida. Un estil de vida que contagia, que enganxa, que enamora i que és el centre de la base de la nostra alimentació.

Turisme Carraixet té un fort compromís amb el paisatge inigualable que ens envolta i, per tant, el producte

que ix d'ell, fent que l'alimentació siga un dels punts més importants que el caracteritza. Per això, en la seua tercera edició del festival Miradors de l'Horta, l'alimentació i el seu futur és la protagonista.

Aquest festival que conjuga horta i disseny pretén conscienciar a visitants i població local de la importància de mantindre l'horta, posar-la en el centre i donar-li el valor que es mereix, ja que, sense ella, perdriem la nostra essència, les nostres arrels i el nostre estil de vida. Així, s'incita a reflexionar sobre l'actual model de producció i consum d'aliments. Totes les obres giren al voltant d'aquest *late motive* i

també les xarrades i la resta d'activitats organitzades durant les tres setmanes del festival.

Les obres estan dissenyades per a formar part d'un circuit entre els municipis que integren la marca turística: Alfara del Patriarca, Almàssera, Albalat dels Sorells, Bonrepòs i Mirambell, Foios, Meliana i Vinalesa. Els estudis seleccionats per a dur a terme les obres de 2022 són: Badallar, Borealis, Elsa Yranzo Food Design, el Premi Nacional de Disseny 2020, Pepe Gimeno, al costat de Lebrer i l'alumnat del Grau Mitjà de Tècnic en Producció Agroecològica, Resto, La Cuarta Piel i estudiants de la Universitat Politècnica de València.

L'accés a les instal·lacions és lliure i gratuït. I s'ofereixen rutes guiades amb bicicleta durant els dissabtes i diumenges, en horari de matí i vesprada, prèvia inscripció al web, www.turismecarraixet.com.

Durant els matins del 24 i 25 de setembre, 1, 2, 8 i 9 d'octubre hi haurà xarrades baix el lema "Matins a l'Horta: Xarrades que alimenten la ment". Es tracta d'uns col·loquis professionals, on s'uneixen experiència, innovació, gastronomia i horta. Totes les xarrades es desenvolupen en el Museu de l'Horta d'Almàssera. Durant aquestes jornades també comp-

'No li dones més voltes',
de Badallar Estudi, en
Alfara del Patriarca

'L'horta aporta', de Gimeno Gràfic i Lebré, amb la col·laboració del IES La Garrigosa, en Meliana

tem amb música en directe i degustació de producte per part dels establiments que formen part del club gastronòmic Tastem l'Horta. A més, es podrà gaudir d'una exposició de realitat augmentada en la mateixa ubicació, i podrà interactuar-se amb

l'obra d'Elsa Yranzo, emplaçada en el mateix museu.

“Vivim una temporada de canvi decisiva per al futur de la humanitat. La nostra labor com a festival és promoure la reflexió i l'intercanvi d'idees que afavorisquen aqueixa transició al

ritme del planeta, en general, i de la nostra horta, en particular. Volem involucrar a tota la ciutadania en això. Per això, hem preparat un programa tan ampli en activitats totalment gratuïtes”, afirma Noelia Rigoberto, tècnica de turisme i directora de Miradors de l'Horta.

Aquest esdeveniment únic i singular que se celebra des de 2019 s'emmarca en dues fites destacades de la ciutat com són la València Disseny Week, organitzada per l'Associació de Dissenyadors de la Comunitat Valenciana (ADCV), i el World Design Street Festival, organitzat per València Capital Mundial del Disseny 2022.

Any rere any el festival va agafant pes, i amb això la filosofia de Turisme Carraixet. Som horta, producte de temporada, venda de proximitat i de tracte directe amb el veïnat. Aquestes característiques pròpies que marquen la nostra identitat, que enganxen, que enamoren i que fan que cada vegada més persones vulguen compartir l'estil de vida del Carraixet. ■

Miradors de L'Horta

24 set - 9 oct

Tots els dissabtes i diumenges

Xarrades, lloguer de bicicletes, experiència de realitat augmentada, instal·lacions, visites guiades... i molt més!

#temporadadecanvi

www.miradorsdelhorta.com

organitza

col·labora

SEGONES VIDES

Amics del Museu de l'Horta realitza el taller "Unir, cosir i ensamblar allò trobat"

PER JOAN CARLES JOVER

Samuel H. Ramírez,
conductor del taller de creació
instantània a l'horta d'Almàssera

Entre totes les activitats organitzades per Amics del Museu de l'Horta d'Almàssera cal destacar una que ha volgut conjugar el coneixement per l'horta, la voluntat dels valors de "reduir-reutilitzar-reciclar" i l'actuació intergeneracional. De la mà de Samuel H. Ramírez, s'ha dut a terme el taller "Unir, cosir i ensamblar allò trobat", que parla sobre reutilitzar o donar un altre ús a les coses que han quedat oblidades i que algú ha trobat.

El taller s'ha desenvolupat durant quatre dies, amb passejades grupals cap a l'horta d'Almàssera. En elles, es convidà a generar diàlegs, reflexionar i compartir impressions sobre temes com el disseny, la sostenibilitat, el reciclatge, el consum o la resiliència. Mentrestant, les cinquanta-sis persones que participaven replegaven allò que trobaven. I després de cada passeig, el Museu es convertia en laboratori, en el qual es construïren productes postconsum amb les deixalles. Així, a través de diferents exercicis, els participants empraren eines resolutives properes al disseny per a lligar o combinar les peces trobades en les diferents passejades.

La proposta pretenia reformular el malbaratament endèmic i fomentar la creativitat mitjançant el contacte amb els materials i el diàleg col·lectiu. Com a resultat, s'han assolit un conjunt d'obres heterogènies amb les quals s'elaborarà una xicoteta publicació.

El taller comptà, a més, amb la participació de convidats com Lorena Mulet, de Per l'Horta, el llaurador Pau Pardo i el dissenyador Vicent Orts, aquests últims promotors del projecte "Artefactes de l'Horta". Amb tots ells es va parlar sobre el concepte de "reutilització" en l'Horta, sobre eixe pragmatisme i cultura de l'aprofitament, d'esgotar fins a l'última gota d'aigua, de perfeccionar la destresa de modelar la terra i d'inventar ferramentes que faciliten les tasques agrícoles. Una canya amb una pedra incrustada, una garrafa de plàstic retallada o un sac nugat als pantalons esdevenen enginyers que faciliten el treball al camp. Artefactes híbrids on la funcionalitat i la personalització s'imposen a l'estètica i l'estandardització. Aquesta pràctica autodidacta, millor sintetitzada en la genuïna expressió "d'apanyar-se",

permet que els objectes i materials tinguin segones i terceres vides. Tot un desafiament a l'obsolescència que tant caracteritza la societat del consum, cada vegada més qüestionada. I és que els coneixements i les maneres de fer de llauradors i llauradores també poden ser una font d'inspiració per a pensar el disseny o l'arquitectura des d'una mirada més sostenible.

Horta viva i en moviment

Un taller on ensenyar l'inacabat com a resultat final entés com un comunicat més del continuum de la matèria, parant atenció a l'origen i ensenyant les vísceres. Des del Museu entenem l'horta com una cosa viva, activa i amb gran quantitat de coneixement emmagatzemat. La manera més efectiva de fer front a la idea que l'horta es convertisca en un mirador o un parc lúdic de la ciutat és vivint-la, formant part d'ella i fent tot el possible per entendre, secundar i formar part dels seus processos. I, per descomptat, consumint en l'esfera local i prenent una postura crítica allunyada de la visió romàntica d'un territori que és llar, treball, cultura i memòria. ■

Setembre

EL MES D'ESTELLÉS

“els anys de la meua infantesa
foren uns anys d'aigua en pàmpols llargs,
moreres grans i febrils lledoners.
Jo m'he creat en l'aigua de les sèquies”

(Mural del País Valencià I, pàg. 184)

Comencem cada any un nou curs escolar el mateix mes que se celebra el natalici de Vicent Andrés Estellés i s'omplin els dies de sopars, música, recitals i versos del poeta de Burjassot.

La Coordinadora pel valencià-Escola Valenciana participa activament en la memòria del gran poeta, considerat el millor del segle XX i un dels millors o inclús el millor poeta després d'Ausiàs March.

Reivindicar escriptors en la nostra llengua és sense cap dubte treballar en la normalització lingüística, recordar i reivindicar Estellés és a més a més fer-ho des del poble, els sentiments, la vida, els costums dels i les valencianes i des de la nostra comarca.

Per això no hi ha millor manera de començar el curs educatiu i la tardor, que compartir un sopar amb amics i amigues i fer-ho amb la música i els versos del poeta de meravelles.

Vos animem a organitzar Nits Estellés.

escola valenciana
activistespelvalencia.org

HORTA NORD
Coordinadora
pel valencià

Moncada promou una campanya transversal de promoció del valencià, alimentació saludable i recuperació de les tradicions entre la població més jove

REDACCIÓ EDUARD RAMÍREZ
FOTOGRAFIA ALAMIDA

El valencià ens resulta fonamental per a fer-nos una idea del món, també per a establir relacions amb les altres persones i el nostre entorn immediat. Així, des de l'oficina de promoció lingüística Aviva de l'Ajuntament de Moncada han decidit recuperar vocabulari que ens connecta amb l'horta i amb la nostra manera propera de sentir-la. «Com vares mamar la llet, vares mamar l'idioma», escrigué Estellés amb encert, i l'ajuntament ha convertit una campanya de promoció cultural i lingüística en una iniciativa transversal que també recupera la memòria gastronòmica amb Moncadapèdia, alhora que promociona el consum de proximitat i de productes frescos. Al remat, una inversió en salut per a la població que genera múltiples beneficis des de la naturalitat i els hàbits quotidians: «Som el que mengem. Vivim en una societat de consum constant i d'excess d'informació, que sovint ens ataranta i ens satura. Per això cal entendre l'efecte fonamental de la manera com mengem en tots els aspectes de la nostra salut», explica Maria Cen-

dón Doménech, experta en gestió dels hàbits alimentaris i responsable de desenvolupar la campanya «Menja bé» que promou l'Ajuntament de Moncada.

Cap a l'ordre alimentari

La iniciativa està plantejada, inicialment, per a l'alumnat a partir de 4t de Primària de les escoles de Moncada. En coordinació amb els centres, Cendón acudirà a fer una xarrada a l'aula cada trimestre, on detallarà la base nutricional i crearà dinàmiques fins a la preparació d'un menú setmanal saludable. Dosificar els continguts per a implicar-los i ajudar-los a guanyar autonomia personal. Des de contar l'evolució de la manera d'alimentar-nos fins a l'alimentació industrial, que té a favor la quantitat i comoditat de menjar a l'abast, i en contra la presència d'ultraprocessats amb elements poc saludables. Cendón presenta un símil amb la vestimenta: «Ens canviem cada dia, però sempre anem vestits del cap als peus. Alimentar-nos és paregut, però actuem amb més capritx i desordre,

quan afecta la nostra salut física i mental». La nostra salut se sosté sobre quatre potes fonamentals per a l'ésser humà que estan interrelacionades: primera, el descans, base de tot; segona, la ingesta d'aigua; tercera, l'activitat física, que és un hàbit que cal adoptar des de xiquets; i, en quart lloc, la gestió mental. «Sobre estos fonaments hem de construir l'alimentació», diu l'experta.

Tallers per a les associacions

També estan previstes xarrades per a associacions del poble, que podran sol·licitar la realització dels tallers, amb la incorporació d'altres continguts i tècniques adaptades. Com ara aprendre a llegir etiquetes, no deixar-se entabanar per la sobreestimulació publicitària, que sovint ens embafa amb colors i sabors massa carregats, o les aplicacions a l'economia, ja que comprar bé ens ix a compte. Encara que els aliments ultraprocesats són barats, si comprem en la quantitat que realment consumirem i de proximitat, i recuperem hàbits tradicionals com a base de l'alimentació, acaba

sent més sa, i amb menys conseqüències negatives, des dels residus a l'estalvi en medecines.

La campanya comportarà associada la creació i distribució de cartelleria per a decorar aules i comerços, amb la difusió d'un vocabulari visual de l'alimentació sostenible i dels productes de l'horta, amb un model de llengua també pròxim i ric, que recupere varietat lingüística a partir de lèxic que perd ús social, i amb la incorporació de termes específics que aporten precisió i modernitat. Més avant la iniciativa s'acompanyarà de la creació d'un receptari, que ajudarà a les noves generacions a connectar amb la nostra tradició culinària. Transversalment, la campanya servirà per a reforçar el projecte memorial de la Moncadapèdia a partir de l'atenció als menjars tradicionals.

Al capdavant, «Menja bé» es presenta com una iniciativa encertada per aportar consciència i recursos per a sentir-nos més a gust, previndre malalties i col·laborar al descans òptim. Però també cohesió social, perquè l'horta que ens envolta ens facilita productes de primera qualitat, frescos i de temporada, i identificar-los en valencià suposa dignificar la nostra parla.

Maria Cendón conclou convidant a la nostra implicació amb entusiasme: «Serà un treball de camp molt interessant. L'alimentació és una necessitat vital quotidiana, d'efectes profunds i directes sobre nosaltres. Per això, a banda d'un plaer, també és una responsabilitat». ■

Tardor, castanyes i lectures

Col·legis i instituts inicien el curs amb l'objectiu perenne de promoure la lectura, amb iniciatives pròpies i altres d'entitats com la Fundació FULL pel Llibre i la Lectura

REDACCIÓ **MARÍA JOSÉ MARTÍNEZ**
FOTOGRAFIA **ALAMIDA**

Ha arribat la tardor i, amb ella, el moment de minorar el pas, de gaudir de la calidesa de la llar. Deixem enrere el ritme frenètic dels dies estiuencs i ens retrobem amb hàbits i rutines aparcats per l'afany de la vida al carrer. Els llibres apareixen en totes les llistes de propòsits i tornem a les biblioteques i llibreries. I un curs més, el teixit educatiu es prepara per a convergir amb la lectura i que aquesta continue sent artèria principal i hàbit adquirit entre l'alumnat infantil i juvenil, ideant accions de trobada amb el llibre des d'edats primerenques. Noves perspectives i formats posen l'accent en l'enriquiment cultural i pretenen donar alé i visibilitat a la producció valenciana.

FULL Fundació pel Llibre i la Lectura desenvolupa una sèrie de projectes de foment lector dirigits als centres educatius, com el Certamen Escolar "De Viva Veu", que s'ha dut a terme amb èxit en col·legis i instituts de Vinalesa, Massamagrell o Foios, entre altres. Enguany celebrarà la seua hui-

tena edició, en la qual es llegiran en veu alta obres de Xavier Aliaga i Mariló Álvarez, entre altres. El projecte conjumina el certamen amb una sèrie de cursos, tallers, propostes i recursos per a donar suport a la pràctica de la lectura en veu alta. Els centres escolars interessats a participar podran realitzar la seua inscripció fins al 15 de novembre.

Noves formes d'apropament

Teresa Val, directora general de la Fundació, destaca també la iniciativa "Autors a les aules", impulsada junt amb l'Acadèmia Valenciana de la

Llengua. "Tenim un catàleg d'unus dos-cents escriptors i escriptores valencianes, i que escriuen en valencià, que s'ofereix als centres per a fer visites i crear un diàleg amb l'alumnat sobre el fet literari, el món editorial i sobre les seues obres en concret", explica. "És un programa que estem desenvolupant des de fa 4 anys i funciona molt bé", assegura. Autors i autores com Carles Cano, J. R. Barat, Teresa Broseta o Fina Gibrés donen vida a aquest projecte, que pot ser sol·licitat pels centres durant tot el curs.

Una altra acció interessant en tant que explora diferents llengüatges a

l'hora d'interpretar la lectura és la que du a terme FULL amb la MiCe (Mostra Internacional de Cinema Educatiu). "Organitzem tallers escolars per a fer book tràiler; l'alumnat crea una peça audiovisual per a animar a llegir el llibre que han triat i que prèviament han hagut de treballar", conta Teresa Val. Noves formes d'apropar l'hàbit lector al públic més jove que conjuguen formats, que acosten autors amb alumnes i que ofereixen experiències integrals i profitoses.

Una biblioteca al pati

Els centres educatius també s'organitzen per a dur a terme iniciatives pròpies que acosten els i les alumnes als llibres, com en l'IES La Garrigosa de Meliana. "Per problemes d'espai, la biblioteca del centre està sent uti-

litzada com a aula, per la qual cosa hem hagut de traure-la fora", comenta Carme López, professora de valencià. Així, i aprofitant que l'IES s'ha establert com a espai lliure de telèfons mòbils, el pati s'ha convertit en una espècie de biblioteca d'exterior. "Fabricarem uns carros on portem una selecció de llibres al pati, al costat de les taules de pícnic, i el nostre alumnat pot llegir-los en veu alta i compartir-los amb la resta de companys i companyes, creant bonics moments de conversa i intercanvi", explica la professora de l'institut.

A més, els i les alumnes de segon de Batxillerat del centre participaran pròximament, junt amb el Club de Lectura local, en un recital en veu alta de "Diccionari per a ociosos" de Joan Fuster, obra contemplada en la pro-

gramació del curs. "Farem també una xarrada i serà una experiència d'intercanvi generacional molt interessant per a totes les persones participants", assegura Carme López. "Encara que, ara per ara, no puguem usar la biblioteca com a tal, la lectura no la podem abandonar", afirma.

I així, els equips docents dels col·legis i instituts de la comarca inicien el curs aguditzant l'enginy per a assolir eixe objectiu, que no falla en cap programació i que pretén traspasar les aules, perquè els coixins a poqueta nit mai deixen de ser l'escenari d'històries i fantasia, d'animació i coneixement. Seguint amb Joan Fuster, "les poques lectures aparten de la vida; les moltes ens hi acosten". Gaudim, i permetem-los gaudir, d'una tardor plena de vida. ■

DE

VIVA

VEU

DE VIVA VEU

8a edició
del Certamen
escolar de lectura
en veu alta

WWW.DEVIVAVEU.ES

FUNDACIÓ PEL LLIBRE I LA LECTURA

1979 1980 1981 1982 1983 1984 1985 1986 1987 1988 1989 1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022

La veu del país

El programa de foment del llibre i la lectura

Holi Fest, amb el llançament de pintura al Parc dels Paellers

BONREPÒS I MIRAMBELL

La joventut pren els carrers

REDACCIÓ JORGE PÉREZ
FOTOGRAFIA AJUNTAMENT DE BONREPÒS I MIRAMBELL

Joves al carrer amb molt a fer, com ara gaudir de l'espai lliure, de la música, de grimpar parets a l'estil Spiderman, fer grafitis amb missatges socials o tastar una truita gegant, entre moltes altres coses. Totes propostes imaginatives i diverses que feren de Bonrepòs i Mirambell un territori jove, ple d'activitats per a la xicalla, de més menuda i d'adolescent, durant els primers dies de setembre. Un programa que, ja de pas, també va servir com a experiència estimulante per a encarar el nou curs amb alegria i energia, retrobar amigues, amics, i dir-li adeu a les vacances d'estiu amb bons ànims.

Entre el 5 i l'11 de setembre, l'Ajuntament va organitzar la nova edició de la Setmana de la Joventut, consolidada ja des de fa anys com una cita clau dins de les activitats del poble. Un seguit d'esdeveniments amb l'objectiu d'oferir un oci

El poble tanca una nova edició de la setmana Jove amb èxit de participació en un gran ventall d'activitats

alternatiu i saludable al veïnat més jove i a les seues famílies.

El programa va començar amb un taller de grafitis sobre desenvolupament sostenible, en el qual les xiques i xics pogueren plasmar en les parets missatges i símbols en defensa de l'ecologisme, el feminisme o la inclusió, entre d'altres. L'endemà va ser el torn de la *Kango Jump*, o, dit d'una altra manera, de pegar bots com a cangurs aus-

tralianos pel parc dels Paellers gràcies a la utilització d'uns artefactes impulsors als peus.

També va haver-hi moments per a asseure's a la taula, com per exemple en el taller de *lettering*, on donar forma a tipografies personals, úniques i irrepitibles; o en la Cuina Xef, on preparar i degustar amb les pròpies mans delicioses pizzes casolanes d'ingredients saludables. Per a, és clar, més endavant, tornar a la plena activitat amb l'explosió de goig, pintura i bromera que va envoltar la xicalla en la *Holi Fest* del dia 5, al parc dels Paellers. Un dia gran que va continuar amb un sopar a la fresca de truita gegant amb quasi mil racions, iniciativa que va començar el 2017 i ha esdevingut un clàssic de la setmana, juntament amb l'actuació musical de Kuki M. Pla redó.

El programa el completaren una gimcana inspirada en Alícia al país

de les meravelles, una classe magistral de Zumba per a moure l'esquelet, una 'torrà', l'espectacle L'Askampà amb còctels saludables sense alcohol, i un rocòdrom -per a escalar com l'Spiderman que comentàvem al començament-, seguit d'una batucada.

"Ve a ser una setmana impressionant, que cada vegada és més atractiva per a la gent i guanya participació. Uns dies que joves de totes les edats vam gaudir i que des de l'Ajuntament pensem que han estat un èxit", explica Raquel Ramiro, alcaldessa de Bonrepòs.

Ramiro remarca que les activitats tenen com a objectiu "la promoció i

el foment de l'oci alternatiu i de qualitat entre els més joves", cosa que el programa d'enguany ha complert amb escreix. Demostració també, diu l'alcaldessa, que la gent del poble viu i gaudeix dels seus carrers "amb entusiasme i activitat des de ben xicotets".

Gran acolliment

Per la seua banda, la regidora de Joventut, Irene Martínez, reconeix sentir-se "orgullosa i entusiasmada" de celebrar de nou unes festes, l'objectiu de les quals "és fer particip en tots els actes a la gent jove de Bonrepòs i Mirambell". "Estic molt contenta perquè han participat més de

300 joves en totes les activitats i m'he sentit de nou com una xiqueta, tornant a gaudir amb totes i tots ells", comenta. La iniciativa ha tingut "un gran acolliment", destaca.

Després d'aquesta setmana, les activitats de convivència, festives i culturals han continuat a Bonrepòs i Mirambell amb el programa de la setmana dels majors de finals de setembre, dissenyat perquè el veïnat de totes les edats aprofite una oferta d'oci de qualitat. Després de la celebració de les Festes Majors d'octubre, començarà la programació preparada per a la tardor, que es pot consultar en el web i les xarxes socials municipals. ■

**comprar
vendre
llogar**

MELIANA
96 149 49 20

 www.inleval.com

VALÈNCIA
96 391 59 94

+ info

2022 - 2023

GENERALITAT
VALENCIANA
Conselleria d'Educació,
Cultura i Esport

TOTS
A UNA
VEU

INSTITUT
VALENCIÀ
DE CULTURA

Las danesas

de Xavo Giménez

07/10/22 - 30/10/22 | PRODUCCIÓ PRÒPIA IVC | TEATRE EN CASTELLÀ | +12 ANYS

Pau

de Gemma Miralles

11/11/22 - 04/12/22 | PRODUCCIÓ PRÒPIA IVC | TEATRE EN VALENCIÀ | +12 ANYS

V Laboratori de Dramatúrgia Insula Dramataria Josep Lluís Sirera

07/12/22 - 18/12/22 | PRODUCCIÓ PRÒPIA IVC | TEATRE / LECTURES DRAMATITZADES | +12 ANYS

Aforismats

Jugant amb els aforismes de Joan Fuster

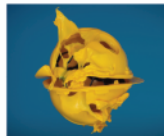
19/12/22 - 29/12/22 | PRODUCCIÓ PRÒPIA IVC | DANSES URBANES / MÚSICA | +12 ANYS

La Tempesta

a partir de William Shakespeare

11/01/23 - 05/02/23 | PRODUCCIÓ PRÒPIA IVC | TEATRE EN VALENCIÀ | +12 ANYS

Obra Pública

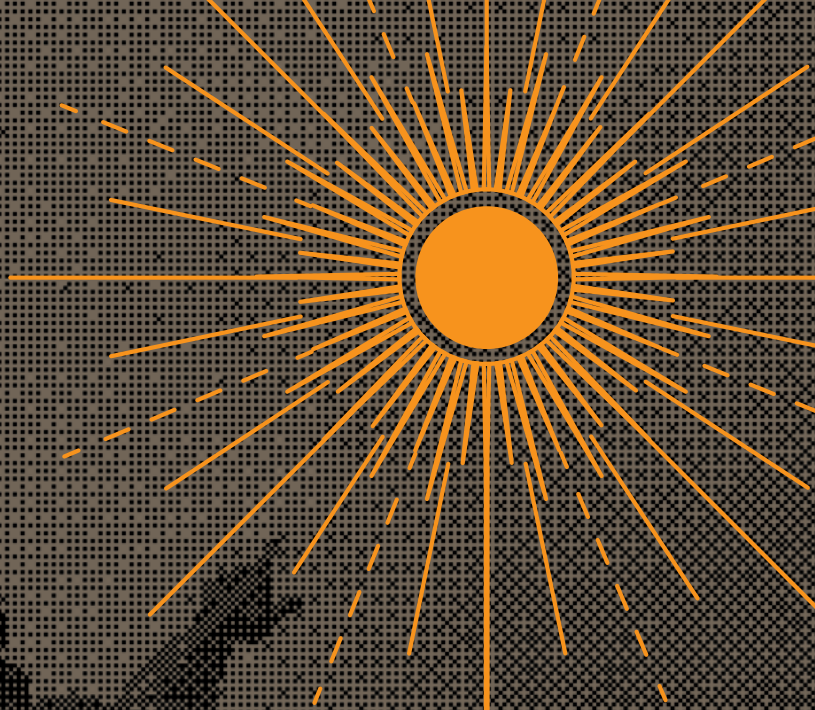
de Vicente Arlandis i Paula Miralles

17/02/23 - 12/03/23 | PRODUCCIÓ PRÒPIA IVC | ARTS VIVES EN VALENCIÀ | CASTELLÀ | +12 ANYS

Temporada d'exhibició cicle de companyies valencianes

març - juny 2023

Espill de Festa

El Corpus

14 juny-13 novembre 2022

LA POBLA DE FARNALS

En valencià, NATURALMENT

REDACCIÓ EDUARD RAMÍREZ
FOTOGRAFIA AJUNTAMENT DE
LA POBLA DE FARNALS

La presència habitual del valencià en les comunicacions del carrer són vitals per a integrar la llengua en la vida social i comercial del nostre entorn més directe. Si ens hem reconegut tota la vida com a veïnat quan patíem una diglòssia imposada, millor podrem trobar-nos amb l'intercanvi natural de la parla dels nostres pobles. El passat 7 de setembre La Pobla de Farnals celebrà per primera vegada l'acte de lliurament dels

Classe de valencià per a persones refugiades ucraïneses a l'Escola de Persones Adultes de la Pobla de Farnals

Lliurament dels Premis a l'ús del valencià en el comerç local

Premis a l'ús del valencià en el comerç local, una iniciativa municipal per contribuir a la normalització del valencià a les botigues de la població.

Els negocis més destacats en la projecció acollidora del valencià de La Creu quedaren distribuïts en dues modalitats. La primera, més tradicional, que correspon a la cartelleria del negoci, la imatge corporativa i el material imprès. És a dir, en la publicitat, la informació, i el conjunt de l'atenció al públic. Els premis han estat atribuïts al Forn Sant Josep, en primer lloc; Autoserveis Juan, en segon; i El Camp la nostra vida, en tercera posició. L'altra categoria establida es relaciona amb l'ús del valencià aplicat a les noves tecnologies, per reconèixer les tasques relatives a la difusió en les xarxes socials i amb la correcció lingüística. Amb aquesta modalitat es va guardonar l'Assessoria fiscal i comptable La Creu, amb un segon premi també per Onrubia Mediadores S.L.

L'acte es va desenvolupar el dia de Sant Fèlix, en les Festes Patronals, junt amb el lliurament dels ja consolidats Premis Farnals. L'alcalde de la població, Enric Palanca, comentà la importància del comerç local, que demostra la integració en l'entorn amb l'ús de la llengua: «El comerç local té una funció socialitzadora de primer ordre. L'ús del valencià al comerç local el normalitza, és una oportunitat per a parlar-lo i per a introduir-hi els nous parlants. Premiar els comerços que més s'esforcen a fer quotidià el valencià és una forma de contribuir al futur de la nostra llengua».

al costat de la gent, també amb la llengua de la gent... Això fa poble», rebla Palanca.

A partir d'altres iniciatives formatives i lúdiques creen un lligam pràctic entre l'ajuntament i el conjunt de la població amb la llengua. S'hi han fet cursos en el context administratiu per a tornar a veure el valencià com el mitjà vehicular principal. A hores d'ara preparen la formació per tal que estiga accessible mitjançant el web de l'ajuntament. Altres activitats rellevants són els cursos per a un primer contacte acollidor a refugiats ucraïnesos que han arribat al poble desplaçats a causa de la invasió russa del seu país, i que pretenen atenuar el xoc cultural que viuen. També han organitzat una excursió commemorativa de Vicent Andrés Estellés, basada en l'itinerari cultural «Mirada d'un poeta», creat per l'Acadèmia Valenciana de la Llengua i que recorre punts del barri del Carme de València. I a compte de l'Any Fuster, promocionen els llibres disponibles en la biblioteca i preparen activitats per als pròxims mesos.

L'accés a la cultura ens impregna de noves curiositats i capacitats, i facilita una millor convivència des de la proximitat. Tot des de la nostra identitat pròpia, com ofereix el comerç local, que anima i reforça la vida del poble, i en valencià, naturalment. ■

També destaca la novetat de la celebració de la convocatòria local dels Premis Sambori el 8 d'abril de 2022. La participació arribà a 142 treballs, que venien de l'estudiantat jove de l'institut Guillem Alcalà, amb presència també de xiquets i xiquetes de l'Escola Cervantes i d'alumnes de la formació per a adults. Les persones premiades reberen com a obsequi un lot de material escolar i un llibre de lectura en valencià, adaptat segons l'edat. El material, a més, fou adquirit en comerços locals, Paper Pobla, Elda i Dalaima, per tal de completar el cicle de la implicació i la proximitat.

Treball determinant de la Tècnica Lingüística i l'ADL

Les iniciatives de promoció del valencià s'han incrementat enguany gràcies al treball de la regidoria d'Educació, que dirigeix Carmen Alcívar, a través de la tècnica lingüística amb què l'ajuntament compta fins al mes de desembre per un programa amb el Labora, però els resultats s'han multiplicat amb la col·laboració de l'agent de desenvolupament local. «Enguany ha sigut la primera experiència, però ja és un al·licient per a sumar nous participants. No oblidem que els premis tenen una dotació econòmica i això sempre és un suport important per al comerç local. L'oficina de normalització també està per a ells i les seues consultes... I l'ADL compleix l'altra funció. Ajudar en els tràmits administratius i assessorar els nous comerciants. Els premis a l'ús del valencià són una finestra a tota una voluntat de posar l'ajuntament al servei de la ciutadania. Estar

TALLER DE TEATRE
tots els públics

OBERT TERMINI D'INSCRIPCIÓ
Casa de la Cultura
961452818

DEPUTACIÓ DE VALÈNCIA Àrea de Cultura | sarc | AJUNTAMENT DE LA POBLA DE FARNALS

El transport públic més accessible

REDACCIÓ EDUARD RAMÍREZ
FOTOGRAFIA FGV

Com cada setembre la celebració de la Setmana Europea de la Mobilitat ens ha portat activitats múltiples als nostres pobles. Des del 16 de setembre fins al 22, efemèride del Dia mundial sense cotxes, hem trobat iniciatives com el transport públic gratuït o les passejades i rutes amb bicicleta. Tot per a conscienciar-nos de la necessitat d'apaivagar l'impacte causat per l'abús actual del trànsit de vehicles particulars motoritzats. L'activista ciutadà a favor de la bicicleta, Paco Tortosa, ho expressa amb èmfasi: «El nostre ús del cotxe privat, cal deixar-ho clar, ha de canviar radicalment. Més del que puguem imaginar».

Metrovalència també ha oferit transport gratuït el Dia sense cotxes per a convidar-nos a usar els mitjans públics al nostre abast: més segurs,

més sostenibles i més eficients. La finalitat de les polítiques de mobilitat de la Generalitat és convergir cap a l'impacte zero, tant per protegir el nostre medi ambient com per la salut de totes les persones. De cara al 2050 es pretén assolir la neutralitat climàtica i per això s'ha de descarbonitzar el transport de manera significativa. Cal així invertir en transport públic col·lectiu i afavorir els desplaçaments que combinen els mitjans més nets i saludables.

Títols més barats i gratis per a joves

Des de l'1 de setembre la Generalitat aplica una reducció addicional d'un 30% en el preu dels abonaments i títols multiviatge. Aquesta rebaixa actual s'afeg a les reduccions de preus de fins al 50% aprovades al llarg d'enguany en diferents servicis de

transport. El nou descompte del 30% s'aplica de manera directa i afecta a tots els títols vigents, inclòs el SUMA, que integra Rodalies, EMT i Metrobus, a més de FGV. A més, des del 9 d'octubre i fins al 31 de desembre, el metro, tramvia i autobusos autònoms seran debades per a joves fins a 30 anys.

Així, s'ha creat el nou títol Temporal Jove, vàlid per a viatjar per les zones ABC de cada xarxa i sense límit de viatges. Es carrega en un suport de cartó, que s'associa a un document d'identitat, per la qual cosa només pot ser utilitzat pel seu titular, no admetent validacions simultànies. Perquè els joves fins als 30 anys puguin ser beneficiaris de la iniciativa cal que es registren i sol·liciten cita prèvia en les pàgines web de metrovalència i TRAM d'Alacant.

La iniciativa de la Generalitat troba cobertura en el Decret Llei 11/2022 del Govern d'Espanya, i forma part del pla «Reactiva» per a fer front a la pujada de costos de l'energia i incentivar el transport públic. Des de la conselleria de Política Territorial, Obres Públiques i Mobilitat es destaca que la mesura «té un efecte immediat en l'economia

familiar, ja que permet que un nucli de 4 membres, usuaris de transport públic, pugui arribar a estalviar el pròxim trimestre fins a 800 euros».

Millora de la xarxa viària

El passat 25 de juliol començaren les obres de renovació de via entre les estacions de metro de Rafelbunyol i Alboraya-Peris Aragó, en la Línia 3, mentre que el 8 d'agost s'iniciaren els treballs en la Línia 1 entre Empalme i Bétera. El servei de metro recuperarà la normalitat l'1 de setembre, quan les obres quedaren completades, i durant la realització de les millores FGV establí un servei substitutori d'autobusos en els trams afectats. Amb un pressupost global de 32 milions d'euros, la primera fase se n'havia realitzat l'abril d'enguany i amb els avanços d'agost ja s'han canviat 48 desviaments,

més 50 passos a nivell de vehicles i altres 21 de vianants o entre les andanes, a més de renovar vora cinc kilòmetres de via. L'execució de les actuacions tindrà continuïtat l'any vinent amb la finalitat de renovar diferents trams de les línies 1 i 3 i aconseguir una millora substancial del servei ferroviari en matèria de seguretat, comoditat i puntualitat.

Els trens de proximitat són el futur de la mobilitat metropolitana, junt amb els mitjans de transport de mobilitat personal com les bicicletes o els patinets. Les adequacions i descomptes de la Generalitat faciliten l'accés de més població a Metrovalencia, però ens cal també la implicació ciutadana per utilitzar-los. El cotxe és el vehicle que més energia gasta, amb la consegüent despesa econòmica i mediambiental que ja ens està passant factura. ■

Arribe a **TOT** i arribe **GRATIS**

- **Classe**
- **Pràctiques**
- **Cinema**
- **Concert**
- **Amics**

Mou-te gratis amb el TRANSPORT PÚBLIC de la Generalitat Valenciana

Per tu, per la teua butxaca i pel medi ambient

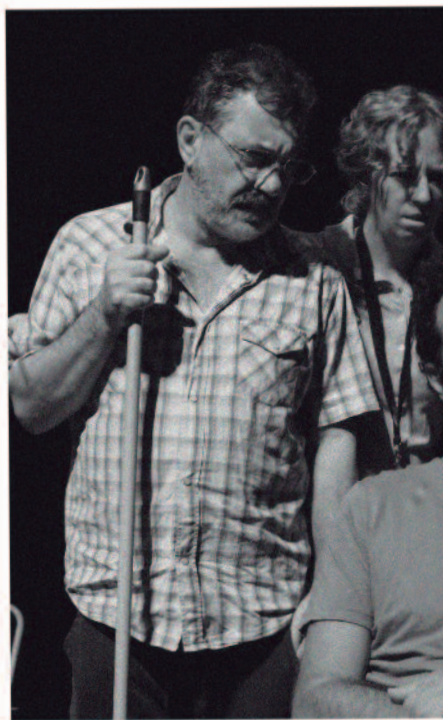
Vàlid per a joves de fins a 30 anys
del 9 d'octubre al 31 de desembre de 2022

Crear per a conviure

**L'Institut Valencià de Cultura ompli
la programació del Rialto
amb obres de producció pròpia**

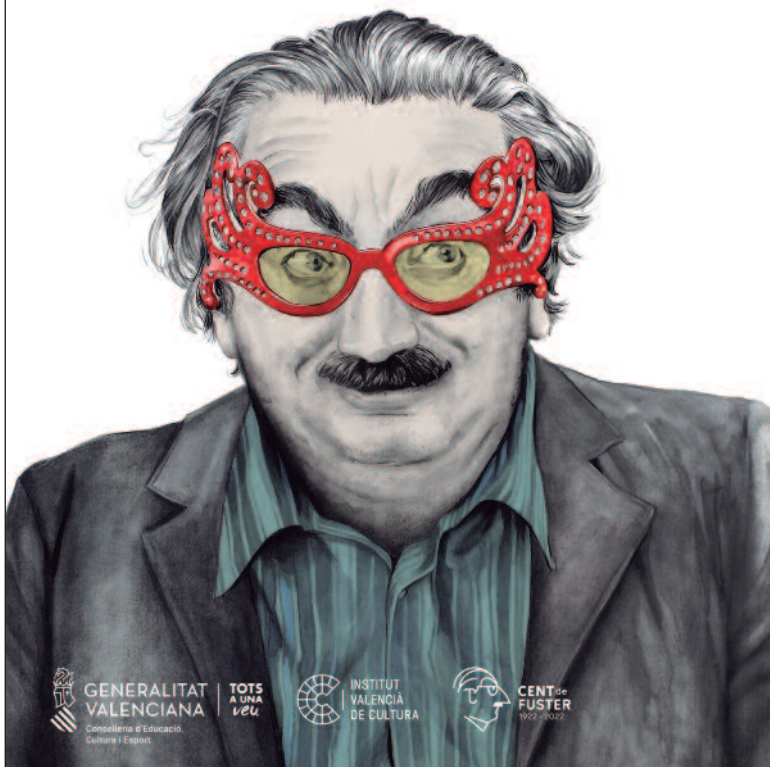
REDACCIÓ EDUARD RAMÍREZ
FOTOGRAFIA IVC

Aforismats

Jugant amb els aforismes de Joan Fuster

PRODUCCIÓ PRÒPIA INSTITUT VALENCIÀ DE CULTURA | 2022 - 2023

GENERALITAT
VALENCIANA
Conselleria d'Educació,
Cultura i Esport

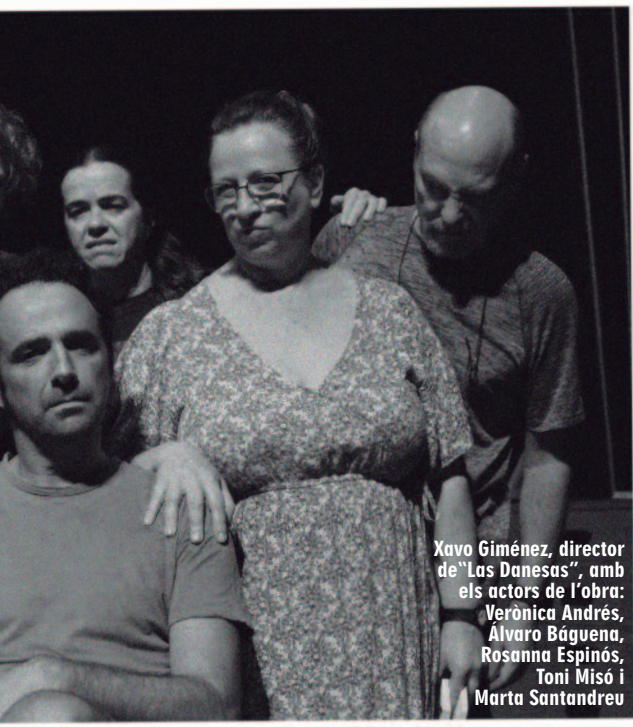
TOTS
A UNA
VEU

INSTITUT
VALENCIÀ
DE CULTURA

CENT de
FUSTER
1922-2022

El Rialto és un teatre del cor del cap i casal, íntim i central en la vitalitat de l'escena pròpia. Se'n ofereix com «un espai per a compartir i gaudir amb tu. L'habitem?» Promouen la creació i el contacte amb el públic amb propostes de dansa, teatre i arts vives, amb innovacions com ara els col·loquis postfunció, els clubs de lectura i l'oferta específica de sessions per a col·lectius i instituts de secundària. Ens convida, des de la proximitat, a processos de creació que generen debat i futur per a l'escena valenciana. No és fàcil el repte, però són descarats i ambiciosos. Els acompanyem?

La producció pròpia de l'Institut Valencià de Cultura omplirà la programació del Rialto durant el que queda d'any. Tindrem en cartell entre el 19 i el 29 de desembre l'espectacle 'Aforismats', una proposta híbrida i mestissa per a espais no convencionals que introdueix elements d'interacció amb el públic assistent a partir dels aforismes de Joan Fuster. També, entre el 24 d'octubre i el 3 de novembre hi haurà sessions matineres amb

Xavo Giménez, director de "Las Danesas", amb els actors de l'obra: Verónica Andrés, Alvaro Bágüena, Rosanna Espinós, Toni Misó i Marta Santandreu

col·loquis posteriors, concertades amb instituts de secundària.

Una altra proposta que acollirà el Rialto serà la relació dels textos treballats en el Laboratori de Dramatúrgia Ínsula Dramatària Josep Lluís Sirera. La lectura tindrà lloc entre el 7 i el 18 de desembre, amb els textos *Stellae*, d'Iria Márquez; *Aquí també los árboles son verdes*, de Paz Palau; *La mancha*, de Sergio Serrano; i *15 minuts amb tu*, de Carles Alberola. També del Laboratori trobarem dues obres en cartell: *Pau*, de Gemma Miralles, i *Las danesas*, de Xavo Giménez.

El treball de Gemma Miralles es representarà de l'11 de novembre al 4 de desembre. *Pau* és una obra que mira d'esbrinar les respostes sobre la pròpia identitat, la biologia i la voluntat. Quatre adults opinen sobre un adolescent i el seu gènere, i mentre el jutgen des de les seues creences, necessitats i desitjos, es descobreixen ells mateixos. Pel que fa a l'espectacle *Las Danesas*, de Xavo Giménez, el director explica que sempre «recórrec als paisatges inquietos i discrets que m'acompanyen, i vaig proposar una sèrie d'imatges en què les mentires esdevenien veritats del dia a dia al taller de dramatúrgia guiat per Paco Zarzoso, al qual se sumà Denise Despeyroux per a passar de laboratori a taller d'alquímia. Elaborarem el text de *Las danesas* a foc lent durant huit mesos, i en el procés fins a l'estrena el text ha patit canvis inevitables perquè llegir no és igual que caminar». A través de la proposta de Xavo Giménez, del 7 al 30 d'octubre podrem conèixer al Rialto els quatre germans Valle, que no han volat del niu, atrotinats, i que formen una comèdia d'enderrocs, on la mentida

fa de paisatge i decorat on habitar en pau.

Xavo Giménez, després de vint anys de carrera, s'estrena amb *Las danesas* en la producció pública. I reflexiona sobre la situació del teatre valencià: «Espere que les produccions públiques no sols siguen portades a terme, sinó que tinguen una vida llarga, com intentem i aconseguim des de les companyies de teatre i dansa del País Valencià. Hui en dia no és possible per manca de recursos econòmics i d'espais d'exhibició». A banda de les tres setmanes de funcions en el Rialto, tindran unes eixides breus en el Principal de Castelló i en l'Arniches d'Alacant, en una gira teatral fugaç. «Confonem cultura amb festivitat. Continuem fent obres de vida curta que s'estrenen i es cremen com el suro blanc. Moren abans de florir», continua Giménez. Però no és pessimista, més prompte valora l'ofici: «La professió valenciana és encomiable. Deixar-se la pell en un projecte que saps que explotarà en un tres i no res parla de la passió incondicional del nostre sector. A mi em fa creure en cada persona que forma part d'aquest treball, elenc i equip tècnic. Estic feliç per poder alçar una peça que em ve des de les caveres més recòndites, però també afligit, perquè abans de començar ja en veig el final. Però no importa. Com es diu en l'obra, som flors de plàstic, que no es panseixen». ■

VILLA AMPARO, CASA DELS POETES

Villa Amparo, la residència de Rocafort que acollí al poeta Antoni Machado en la Guerra Civil, ha rebut diverses presentacions poètiques durant el mes de setembre. Hi han llegit les tres primeres sessions Gioconda Belli; Teresa Pascual, Begonya Pozo i Aina Garcia Carbó; i Vicent Camps amb «Machadianament, Marc Granell». Aquest cicle literari, dirigit per Manolo Gil i Àngels

Gregori i promogut per la Direcció General de Cultura i patrimoni de la Generalitat, tindrà continuïtat fins a acabar l'any. Podrem trobar converses amb Artur Heras i Anacleto Ferrer, David Trashumante, Marta Sanz i un recital poètic a cura de l'actriu Mercedes Sampietro, entre altres. Recordeu que els matins de dissabte i diumenge també ofereixen visites guiades a la casa i jardí que va habitar Antonio Machado en Rocafort.

FIMEL MELIANA 2022

Del 23 al 25 de setembre s'ha celebrat la 23ena edició de la Fira Comercial i Agrícola de Meliana (FIMEL) amb gran assistència de públic. Amb «Retrobem-nos» han recuperat el pols a la normalitat, després de salvar dos anys amb restriccions obligades per les prevencions sanitàries. Amb l'impuls d'entitats d'empresaris, la DO Xufa de València, Turisme Carraixet i la Unió de Llauredors i Ramaders, més la novetat enguany de Pactem Nord, a banda de l'actuació de Tres Fan Ball. «Un projecte de poble que involucra tot el nostre teixit econòmic i associatiu», recorden des de l'Ajuntament de Meliana, per a una referència comercial de l'Horta Nord.

Roure Blanca

Desdejunis, esmorzars, càterings
i menjar per a emportar

*“Esdeveniments amb
sabor sostenible”*

Telèfon: 638 780 803 / 623 045 122

Correu: info@roureblanca.es

Carretera Rocafort, 26 - baix
(Godella)

Antull
CERVESERIA

AV. MEDITERRÀNIA, 5.
MONTCADA

DIMECRES A DIUMENGE,
A PARTIR DE 18:30H

Cerveseria Antull
 @cerve_antull
 @elgatdelantull

UNA GRAN SELECCIÓ DE
PRODUCTES DE PROXIMITAT
DE XICOTETS PRODUCTORS

Mercat Horta Viva

WWW.MERCATHORTAVIVA.COM

*SI VIUS A L'HORTA NORD ENVIAMENT GRATUÏT

En 6 mesos DISID pot canviar la teua vida professional

Tens nocions de programació o has estudiat alguna cosa relacionada amb la informàtica?

Passa a formar part del nostre equip de disidents enviant el teu currículum a:

quieroserdisidente@disid.com

Vols fer un gir a la teua carrera professional però no tens nocions de programació?

Nosaltres et formem perquè passes a formar part del nostre equip de programació:

Envia el teu currículum a:

acceptoelreto@disid.com

X EDICIÓ

RAFEL FESTIVAL

2022

Auditori de Rafelbunyol

Dimecres 19 d'octubre:
Vertixe Sonora de Vigo
 10:30 hores
 Auditori Rafelbunyol

Dijous 20 d'octubre:
Alxarq & Amores grup de percussió
 10:30 hores
 Plaça de la Corona

Divendres 21 d'octubre:
e-@arts Hip Hop
 10:30 hores
 Auditori Rafelbunyol

Dissabte 22 d'octubre:
Maria Rubio & Josep Furió
Paco Varoch
 18 hores
 Auditori Rafelbunyol

Bazar elèctrique de París
 20 hores
 Auditori Rafelbunyol

Diumenge 23 d'octubre:
In C, guitarra elèctrica i 8 altaveus
 18 hores
 Entrada de l'Auditori Rafelbunyol

Banda "La Primitiva de Rafelbunyol" amb Vicente Campos i Clarie Adams Solistes
 19 hores
 Auditori Rafelbunyol

